

eul_wid: qmm-dr

Γαληνὸς ὁ Περγαμηνός · Galen of Pergamon

On His Own Books

Περὶ τῶν ἰδίων βιβλίων

Period: Ῥωμαϊκή [Roman](#)
Dialect: Ἀττικίζουσα τεχνική [Atticizing Technical](#)
Domain: Ἱατρική [Medicine](#)
Format: Πραγματεία [Treatise](#)

- 19 8 (τ) ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ. Ἔργω φανερά γεγόνεν ἡ συμβουλή σου, κράτιστε Βάσσε, περὶ τῆς γραφῆς τῶν ὑπ' ἐμοῦ γεγονότων βιβλίων. ἐν γάρ τοι τῷ Σανδαλαρίῳ, καθ' ὃ δὴ πλεῖστα τῶν ἐν Ῥώμῃ βιβλιοπωλείων ἐστίν, ἐθεασάμεθά τινας ἀμφισβητοῦντας, εἴτ' ἐμὸν εἶη τὸ πιπρασκόμενον αὐτὸ βιβλίον εἶτ' ἄλλου τινός· ἐπεγέγραπτο [μὴ] γὰρ 'Γαληνὸς ἰατρός'. ὠνούμενου δέ τινος ὡς ἐμὸν ὑπὸ τοῦ ξένου τῆς ἐπιγραφῆς κινηθεῖς τις ἀνὴρ τῶν φιλολόγων ἐβουλήθη γνῶναι || τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ· καὶ δύο τοὺς πρώτους στίχους ἀναγνοὺς εὐθέως ἀπέρριψε τὸ γράμμα, τοῦτο μόνον ἐπιφθεγξάμενος, ὡς οὐκ ἔστιν ἡ λέξις αὕτη Γαληνοῦ καὶ ψευδῶς ἐπιγέγραπται τουτὶ τὸ βιβλίον. ^[5]
- 19 9 ὁ μὲν οὖν τοῦτ' εἰπὼν ἐπεπαίδευτο τὴν πρώτην παιδείαν, ἣν οἱ παρ' Ἑλλήσι παῖδες ἐξ ἀρχῆς ἐπαιδεύοντο παρὰ τε γραμματικοῖς καὶ ῥήτορσιν· οἱ πολλοὶ δὲ τῶν νῦν ἱατρικὴν ἢ φιλοσοφίαν μετιόντων οὐδ' ἀναγνῶναι καλῶς δυνάμενοι φοιτῶσι παρὰ τοὺς διδάζοντας τά τε μέγιστα καὶ κάλλιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις, τὰ θεωρήματα, ἃ φιλοσοφία τε καὶ ἱατρικὴ διδάσκουσιν. ἥρκετο μὲν οὖν ἡ τοιαύτη ῥαδιουργία πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἡνίκ' ἔτι μειράκιον ἦν ἐγώ, οὐ μὴν εἰς τοσοῦτόν γ', εἰς ὅσον νῦν ἠϋξῆται, προεληλύθει τὸ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον. διὰ τ' οὖν αὐτὸ τοῦτο καὶ διότι πολυειδῶς ἐλωβήσαντο πολλοὶ τοῖς ἐμοῖς βιβλίοις, ἄλλοι κατ' ἄλλα τῶν ἐθνῶν ἀναγιγνώσκοντες ὡς ἴδια μετὰ τοῦ τὰ μὲν ἀφαιρεῖν, τὰ δὲ προστιθεῖναι, τὰ δ' ὑπαλλάττειν, ἄμεινον ἡγοῦμαι δηλῶσαι πρῶτον αὐτοῦ τοῦ λελωβῆσθαι τὴν αἰτίαν, εἴτα περὶ τῶν ὄντως ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένων ἥτις γε καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἐστίν <ἡ> ἐπαγγελία. ^[20]
- 19 10 τοῦ μὲν δὴ πολλοὺς ἀναγιγνώσκειν ὡς ἴδια τὰ ἐμὰ τὴν αἰτίαν αὐτὸς οἶσθα, κράτιστε Βάσσε· φίλοις γὰρ ἢ μαθηταῖς ἐδίδοδοι χωρὶς ἐπιγραφῆς ὡς ἂν οὐδὲν πρὸς ἔκδοσιν ἀλλ' αὐτοῖς ἐκείνοις γεγονότα δεηθεῖσιν ὧν ἤκουσαν ἔχειν ὑπομνήματα. τινῶν μὲν οὖν ἀποθανόντων οἱ μετ' ἐκείνους ἔχοντες ἀρεσθέντες αὐτοῖς ἀνεγίγνωσκον ὡς ἴδια *** παρὰ τῶν ἐχόντων κοινωνησάντων αὐτοῖς εἰς τὴν ἐαυτῶν πατρίδα πορευθέντες ὑποδιατρίψαντες ἄλλος ἄλλως <κατ'> αὐτὰ τὰς ἐπιδείξεις ἐποιοῦντο. φωραθέντων δ' ἀπάντων τῷ χρόνῳ πολλοὶ τῶν αὐθις κτησαμένων ἐπεγράψαντ' ἐμοῦ τοῦνομα καὶ διαφωνοῦντα τοῖς παρ' ἄλλοις οὖσιν εὐρόντες ἐκόμισαν πρὸς με παρακαλέσαντες ἐπανορθώσασθαι. γεγραμμένων οὖν, ὡς ἔφη, οὐ πρὸς ἔκδοσιν αὐτῶν ἀλλὰ κατὰ τὴν τῶν δεηθέντων ἔξιν τε καὶ χρεῖαν εἰκὸς δήπου τὰ μὲν ἐκτετάσθαι, τὰ δὲ συνεστάλθαι καὶ τὴν ἐρμηνείαν αὐτὴν τε τῶν θεωρημάτων τὴν διδασκαλίαν ἢ τελείαν ὑπάρχειν ἢ ἑλλιπῆ. ^[15]

- 19 11 τὰ γοῦν τοῖς εἰρημένοις γεγραμμένα πρόδηλον δήπου μήτε τὸ τέλειον τῆς διδασκαλίας ἔχειν μήτε τὸ διηκριβωμένον, ὥς ἂν οὔτε δεομένων αὐτῶν οὔτε δυναμένων ἀκριβῶς μανθάνειν πάντα, πρὶν ἔξιν τινὰ σχεῖν ἐν τοῖς ἀναγκαίοις. ὑποτυπώσεις γοῦν ἐπέγραψαν ἔνιοι τῶν πρὸ ἐμοῦ τὰ τοιαῦτα βιβλία, καθάπερ τινὲς ὑπογραφάς, ἕτεροι δ' εἰσαγωγὰς ἢ συνόψεις ἢ ὑφηγήσεις· ἐγὼ δ' ἀπλῶς δὸς τοῖς μαθηταῖς οὐδὲν ἐπέγραψα καὶ διὰ τοῦθ' ὕστερον εἰς πολλοὺς ἀφικομένων ἄλλος ἄλλην ἐπιγραφὴν ἐποιήσατο. τὰ δ' οὖν εἰς ἐμὲ κομισθέντα πρὸς τινῶν ἐπανορθώσεως ἔνεκεν ἠξίωσα 'τοῖς εἰσαγομένοις' ἐπιγεγράφθαι περὶ πρώτων οὖν τούτων ποιήσομαι τὸν λόγον. Περὶ τῶν γεγονότων ὑπομνημάτων ἐν 'Ρώμῃ κατὰ τὴν πρώτην ἐπιδημίαν ν. 'Εγὼ μὲν οὖν οὐδ' εἶχον ἀπάντων αὐτῶν ἀντίγραφα μεираκίοις ὑπαγορευθέντων ἀρχομένοις μανθάνειν ἢ καὶ τισὶ φίλοις ἀξιώσασι δοθέντων· ὕστερον δ' ὅποτε τὸ δεύτερον ἦκον εἰς 'Ρώμην, κομισθέντων, ὥς εἴρηται, || πρὸς με διορθώσεως ἔνεκεν, ἐκτησάμην τε καὶ τὴν ἐπιγραφὴν *** <'περὶ αἱρέσεων> τοῖς εἰσαγομένοις', ὃ πρῶτον ἂν εἴη πάντων ἀναγνωστέον τοῖς μαθησομένοις τὴν ἱατρικὴν τέχνην· ἐν αὐτῷ γὰρ αἱ κατὰ γένος ἀλλήλων αἱρέσεις διαφέρουσαι διδάσκονται κατὰ γένος δ' εἶπον, ἐπειδὴ καὶ διαφοραὶ τινες ἐν αὐταῖς εἰσι, καθ' ἃς ὕστερον οἱ εἰσαχθέντες ἐπεκιδιδάσκονται. ^[5]
- 19 12 τὰ δὲ τῶν τριῶν αἱρέσεων ὀνόματα σχεδὸν ἅπαντες ἤδη γινώσκουσιν [τὴν μὲν τινα δογματικὴν τε καὶ λογικὴν ὀνομάζεσθαι, τὴν δὲ δευτέραν ἐμπειρικὴν, τὴν τρίτην δὲ μεθοδικήν]· ὅσα τοίνυν ἐστὶν ἐκάστης ἴδια ἢ καθ' ἃ διαφέρουσιν ἀλλήλων, ἐν ἐκείνῳ τῷ βιβλίῳ γέγραπται. τοῖς δ' εἰσαγομένοις ὑπηγορεύθη τὸ περὶ τῶν ὁσῶν καὶ τὸ περὶ τῶν σφυγμῶν, ἐδόθη δὲ καὶ φίλῳ Πλατωνικῷ κατὰ τὴν ἐπιδημίαν ταύτην εἰσαγωγικὰ δύο βιβλία, τὸ μὲν φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν, τὸ δὲ νεύρων ἔχον ἀνατομήν, καὶ ἐτέρῳ τινὶ τῆς ἐμπειρικῆς ἀγωγῆς ὑποτύπωσις· ὧν οὐδὲν ἔχων ἐγὼ παρὰ τῶν ἐχόντων ἔλαβον, ἥνίκα τὸ δευτέρον ἦκον εἰς 'Ρώμην. ^[15]
- 19 13 ἄλλων δὲ τινῶν τότε γραφέντων φίλοις ἔμεινεν ἀντίγραφα παρ' ἐμοὶ διὰ τὸ τελέως ἐξεργάσθαι· ὧν ἐστὶ καὶ τὰ περὶ τῶν τῆς ἀναπνοῆς αἰτίων δύο καὶ τὰ περὶ φωνῆς τέτταρα, προσφωνηθέντα τινὶ τῶν ὑπατικῶν ἀνδρῶν, Βοηθῷ τοῦνομα, κατὰ τὴν 'Αριστοτέλους αἴρεσιν φιλοσοφοῦντι. τούτῳ καὶ τὰ περὶ τῆς 'Ιπποκράτους ἀνατομῆς καὶ μετὰ ταῦτα <τὰ> περὶ τῆς 'Ερασιστράτου προσπεφώνηται φιλοτιμότερον γεγραμμένα διὰ Μαρτιάλιον, οὗ δύο βιβλία διασώζεται τῶν ἀνατομικῶν ἔτι καὶ νῦν ὄντα παρὰ πολλοῖς, ἃ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον εὐδοκίμει μεγάλως. βάσκανος δὲ καὶ φιλόνεικος ἱκανῶς ἦν ὁ ἀνὴρ οὗτος καίτοι πλείω γεγονῶς ἔτη <τῶν> ἐβδομήκοντα. πυθόμενος οὖν εἰς ἀνατομικὸν πρόβλημα τοὺς τε λόγους καὶ τὰ διδασκόμενα μοι δημοσίᾳ πρὸς ἀπάντων τῶν ἀκολουθησάντων ἐπηνῆσθαι μεγάλως ἤρετό τινα τῶν ἐμῶν φίλων, ἀπὸ ποίας εἴην αἱρέσεως. ἀκούσας δ' ὅτι δούλους ὀνομάζω τοὺς ἑαυτοὺς ἀναγορεύσαντας 'Ιπποκρατεῖους ἢ Πραξαγορείους ἢ ὅλως ἀπὸ τινος ἀνδρός, ἐκλέγοιμι δὲ τὰ παρ' ἐκάστοις καλὰ, δεύτερον ἤρετο, || τίνα μάλιστα τῶν παλαιῶν ἐπαινοῖμι *** . ^[20]
- 19 14 θαυμάσιον δὲ τὸν 'Ερασίστρατον ἀποφαίνει τά τ' ἄλλα τῆς τέχνης καὶ ταῦτα. δι' ἐκείνον οὖν ἔγραψα φιλοτιμότερον τὰ περὶ τῆς 'Ιπποκράτους ἀνατομῆς ἔξ βιβλία καὶ τὰ περὶ τῆς 'Ερασιστράτου τρία. καὶ λέγων γέ ποτ' εἰς τὰ τῶν ἱατρῶν τῶν παλαιῶν βιβλία δημοσίᾳ προβληθέντος μοι τοῦ περὶ αἵματος ἀναγωγῆς 'Ερασιστράτου καὶ γραφείου καταπαγέντος εἰς αὐτὸ κατὰ τὸ ἔθος, εἶτα δειχθέντος ἐπ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ βιβλίου, καθ' ὃ τὴν φλεβοτομίαν παραιτεῖται, πλείω πρὸς αὐτὸν εἶπον, ὅπως λυπήσαιο τὸν Μαρτιάλιον 'Ερασιστράτειον εἶναι προσποιούμενον. ἐπεὶ δ' ἱκανῶς ὁ λόγος ἠυδοκίμησεν, ἐδεήθη μού τις φίλος ἐπαχθῶς ἔχων πρὸς αὐτὸν ὑπαγορεῦσαι τὰ ῥηθέντα τῷ πεμφθησομένῳ παρ' αὐτοῦ πρὸς με διὰ σημείων εἰς τάχος ἡσκημένῳ γράφειν, ὅπως, ἂν ἐξορμήσῃ τῆς πόλεως οἴκαδε, δύναίτο λέγειν αὐτὰ πρὸς τὸν Μαρτιάλιον ἐν ταῖς τῶν νοσούντων ἐπισκέψεσιν. ἔπειτ' οὐκ οἶδ' ὅπως, ὅτε τὸ δεύτερον

ἦκον εἰς Ῥώμην ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων μετακληθεῖς, ὁ μὲν λαβὼν ἐτεθνήκει, τὸ βιβλίον δ' εἶχον οὐκ ὀλίγοι κατὰ τὴν ἐν τῷ τότε καιρῷ φιλοτιμίαν συγκεῖμενον, ἡνίκ' ἤλεγχον δημοσίᾳ· καὶ γὰρ δὴ καὶ νέος ὢν ἔτι τοῦτ' ἔπραξα τέταρτον ἔτος ἄγων καὶ τριακοστόν. ^[5]

19 15 ἐξ ἐκείνου δ' ὥρισα μήτε διδάσκειν ἔτι δημοσίᾳ μήτ' ἐπιδείκνυσθαι προσδεξαμένης με τῆς κατὰ τοὺς θεραπευομένους εὐτυχίας μείζονος εὐχῆς· εἰδὼς γὰρ τοὺς ἀντιτέχνους, ὅταν ἐπαινῇται τις ἱατρός, ὡς φθονοῦσιν αὐτὸν λογίατρον ἀποκαλοῦντες, ἀπορράψαι τὴν βάσκανον γλῶτταν αὐτῶν ἐβουλήθη οὗτ' ἐπὶ τῶν θεραπευομένων φθεγγόμενός τι περαιτέρω τῶν ἀναγκαίων οὔτε διδάσκων ἐν πλήθει, καθάπερ ἔμπροσθεν, οὗτ' ἐπιδεικνύμενος ἀλλὰ διὰ τῶν ἔργων τῆς τέχνης μόνων ἐνδεικνύμενος ἦν εἶχον ἔξιν ἐν τοῖς θεωρήμασιν αὐτῆς. ἔτεσι δὲ τρισὶν ἄλλοις ἐν Ῥώμῃ διατρίψας ἀρξαμένου τοῦ μεγάλου λοιμοῦ παραχρῆμα τῆς πόλεως ἐξῆλθον ἐπειγόμενος εἰς τὴν πατρίδα μηδενὶ *** ἐν τῷ χρόνῳ τοῦτ' περὶ μὲν τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος δογμάτων ἔξ βιβλία <συνέγραψα> προτρεψαμένου με τοῦ Βοηθοῦ, περὶ δὲ μορίων χρείας ἐν || τὸ πρῶτον, ἃ λαβὼν ὁ Βοηθὸς ἐξῆλθε τῆς πόλεως ἐμοῦ πρότερος, ἄρξων τῆς Παλαιστίνης Συρίας, ἐν ἧ καὶ ἀπέθανεν. ^[20]

19 16 καὶ διὰ τοῦτο μετὰ πολὺν χρόνον ἐκατέραν τὴν πραγματείαν συνετέλεσα προσγενομένων μοι κωλυμάτων μετὰ τὴν εἰς οἶκον ἐπάνοδον, ὧν ἐφεξῆς μνημονεύσω. Τίνα μοι μετὰ τὴν ἐκ Ῥώμης ἐπάνοδον οἶκαδε παραγενομένῳ βιβλία παρὰ τινων ἐδόθη τῶν ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένων. Ἐπανῆλθον μὲν οὖν ἐκ Ῥώμης εἰς τὴν πατρίδα πεπληρωμένων μοι τῶν ἐκ γενετῆς ἐτῶν ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, τρία δέ μοι βιβλία παρὰ τινων ἐδόθη γεγραμμένα, πρὶν εἰς Σμύρναν ἐκ Περγάμου μεταβῆναι Πέλοπος τε τοῦ ἱατροῦ καὶ Ἀλβίνου τοῦ Πλατωνικοῦ χάριν· ἦν δὲ τὸ μὲν τι μήτρας ἀνατομή, μικρὸν βιβλίδιον, τὸ δέ τι τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς παθῶν διάγνωσις, μικρὸν καὶ αὐτό, τρίτον δ' ἀξιόλογον τῷ μεγέθει <περὶ> τῆς ἱατρικῆς ἐμπειρίας. ἐδόθη δὲ τὸ μὲν πρῶτον εἰρημένον μαίᾳ τινί, τὸ δὲ δεύτερον ὀφθαλμοὺς θεραπεύοντι νεανίσκῳ· τὸ δὲ τρίτον, ἡνίκα Πέλοψ μετὰ Φιλίππου τοῦ ἐμπειρικοῦ διελέχθη δυοῖν ἡμερῶν, τοῦ μὲν Πέλοπος, ὡς μὴ δυναμένης τῆς ἱατρικῆς δι' ἐμπειρίας μόνης συστήναι, τοῦ Φιλίππου δ' ἐπιδεικνύντος δύνασθαι || τοὺς οὖν ὑφ' ἐκατέρου λόγους ῥηθέντας εἰς τάξιν καταστήσας ἔγραψά τι γυμνάσιον ἐμαυτῷ καὶ τοῦτ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἐξέπεσεν ἐμοῦ μηδὲν εἰδότος αὐτό. ^[20]

19 17 τρία δ' ἄλλα περὶ θώρακος καὶ πνεύμονος κινήσεως, ἡνίκ' ἐν Σμύρνῃ διέτριβον, ἔγραψα συμφοιτητῇ χαρισάμενος μέλλοντι μετὰ τὴν ἀποδημίαν εἰς τὴν πατρίδα πορεύεσθαι χάριν τοῦ μελετήσαντα κατ' αὐτὰ ποιήσασθαι τιν' ἐπίδειξιν ἀνατομικὴν. ἀποθανόντος οὖν ἐν τῷ μεταξύ τοῦ νεανίσκου τὰ βιβλία παρὰ τισιν ἦν, ὑπονοούμενα τῆς ἐμῆς ἔξεως εἶναι, καὶ τις ἠλέγχθη προοίμιόν τι θετικῶς αὐτοῖς εἶτ' ἀναγινώσκων ὡς ἴδια. τούτων τῶν βιβλίων τῷ τρίτῳ κατὰ τὸ τέλος προσέγραψά τινα τῶν ὑπ' ἐμοῦ προσεξευρισκομένων ἐπαγγελίαν ἔχοντα· τὰ γὰρ ἐν τοῖς τρισὶ γεγραμμένα Πέλοπος ἦν τοῦ διδασκάλου δόγματα, παρ' ᾧ διατρίβων <κατὰ> Σμύρναν ἔγραψα ταῦτα ***· καθιδρύσας ἐμαυτὸν ἐν τῇ πατρίδι μετὰ τὴν ἐκ Ῥώμης ἐπάνοδον εἰχόμεν τῶν συνήθων· ἀφίκετο δ' εὐθέως ἐξ Ἀκυληίας τὰ παρὰ τῶν αὐτοκρατόρων γράμματα καλούντων με· προήρηντο γὰρ αὐτοὶ χειμάσαντες ἐπὶ || τοὺς Γερμανοὺς ἐξελαύνειν. ^[20]

19 18 ἐπορεύθη μὲν οὖν ἐξ ἀνάγκης, ἐλπίζων δὲ τεύξεσθαι παραιτήσεως· ἤκουον γὰρ εἶναι τὸν ἕτερον αὐτῶν, τὸν πρεσβύτερον, εὐγνώμονά τε καὶ μέτριον ἡμερόν τε καὶ πρᾶον, ὃς ἐκαλεῖτο μὲν ἐξ ἀρχῆς Βῆρος, ἐπεὶ δ' Ἀντωνῖνος ὁ μετὰ τὸν Ἀδριανὸν ἄρξας διάδοχον αὐτὸν ἔθετο τῆς ἀρχῆς, τὸν μὲν ἔμπροσθεν ὀνομαζόμενον Λούκιον κοινωνὸν ἐποίησατο καλέσας Βῆρον, ἐαυτὸν δὲ μετωνόμασεν Ἀντωνῖνον. ἐπιβάντος οὖν μου τῆς Ἀκυληίας κατέσκηψεν ὁ λοιμὸς ὡς οὕτω πρότερον, ὥστε τοὺς μὲν αὐτοκράτορας αὐτίκα φεύγειν εἰς Ῥώμην ἅμα στρατιώταις ὀλίγοις, ἡμᾶς δὲ τοὺς πολλοὺς μόλις ἐν χρόνῳ πολλῷ διασωθῆναι πλείστων ἀπολλυμένων οὐ μόνον διὰ τὸν λοιμὸν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μέσου χειμῶνος εἶναι τὰ πραττόμενα. μεταστάντος δ' ἐξ

ἀνθρώπων τοῦ Λουκίου κατὰ τὴν ὁδὸν εἰς Ῥώμην αὐτοῦ κομίσας τὸ σῶμα τὴν ἀποθέωσιν Ἄντωννινος ἐποίησατο καὶ μετὰ ταῦτα τῆς ἐπὶ τοὺς Γερμανοὺς στρατείας εἶχετο περὶ παντὸς ποιούμενος ἀπάγειν με, πεισθεὶς δ' ἀφεῖναι λέγοντος ἀκούσας τὰναντία κελεύειν τὸν || πάτριον θεὸν Ἀσκληπιόν, οὗ καὶ θεραπευτὴν ἀπέφαινον ἑμαυτόν, ἐξ ὅτου με θανατικὴν διάθεσιν ἀποστήματος ἔχοντα διέσωσε, προσκυνήσας τὸν θεὸν καὶ περιμεῖναι με τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ κελεύσας—ἥλπιζε γὰρ ἐν τάχει κατορθώσιν τὸν πόλεμον—αὐτὸς μὲν ἐξῆλθε, καταλιπὼν δὲ τὸν υἱὸν Κόμμοδον, παιδίον ἔτ' ὄντα κομιδῇ νέον, ἐνετείλατο τοῖς τρέφουσιν αὐτὸ πειρᾶσθαι μὲν ὑγιαῖνον φυλάττειν, εἰ δέ ποτε νοσήσειε, καλεῖν ἐπὶ τὴν θεραπείαν ἐμέ.

[10]

19 19 κατὰ τοῦτον οὖν τὸν χρόνον συνελεξάμην τε καὶ εἰς ἕξιν ἡγαγον μόνιμον ἃ τε παρὰ τῶν διδασκάλων ἐμεμαθήκειν ἃ τ' αὐτὸς εὐρήκειν, ἔτι τε ζητῶν ἔνια περὶ τὴν εὕρεσιν αὐτῶν [εἶχον] ἔγραψα πολλὰ γυμνάζων ἑμαυτόν ἐν πολλοῖς προβλήμασιν ἱατρικοῖς τε καὶ φιλοσόφοις, ὧν τὰ πλεῖστα διεφθάρη κατὰ τὴν μεγάλην πυρκαϊάν, ἐν ἧ τὸ τῆς Εἰρήνης τέμενος ἅμα καὶ πολλοὶς ἄλλοις ἐκαύθη. καὶ χρονίσαντός γε κατὰ τὴν ἀποδημίαν παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα τοῦ Ἄντωννίνου σύμπας ἐκεῖνος ὁ χρόνος ἀξιολογωτάτην τὴν ἄσκησίν μοι παρέσχεν, ὡς τὴν τε περὶ χρεῖας μορίων πραγμα||τεῖαν ἐν ἑπτὰ καὶ δέκα πληρῶσαι βιβλίους προσθεῖναι <τε> τὰ λείποντα τῇ περὶ τῶν Ἱποκράτους καὶ Πλάτωνος δογμάτων. [15]

19 20 ἔτι δὲ ζητῶν τινα τῶν ἀνατομικῶν θεωρημάτων, ἃ ἐδεδώκειν τῷ Βοηθῷ *** [τὸ] περὶ χρεῖας μορίων [πρῶτον] ἐν τῷ δευτέρῳ δεδήλωται τοὺς κινουῦντας τὸ ἄρθρον ἐκάστου δακτύλου μῦς προσεξευρῆσθαι μοι ἅπαντας ἀγνοηθέντας ἄχρι πολλοῦ, καθάπερ ἅπασιν τοῖς πρὸ ἐμοῦ. ἀνεβαλόμην δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ πραγματείᾳ καὶ περὶ τῆς κινήσεως τῶν ἄνω βλεφάρων ἐρεῖν <εἰς> αὐθις ἐπιδείξας ἐν αὐτῇ τοῦτο μόνον, ὡς αἱ λεγόμεναι πρὸς τινων οὐκ εἰσὶν ἀληθεῖς. ὁπότε δ' ἑμαυτόν τ' ἔπεισα καὶ τοὺς ἄλλους, οἷς ἔδειξα, καὶ ταύτην εὐρῆσθαι μοι καὶ τᾶλλα, ὅσα κατὰ τὰς ἀνατομὰς ἢ κακῶς εἴρηται τοῖς ἔμπροσθεν ἢ ὅλως παραλέλειπται, τηνικαυτ' ἤδη καὶ τὰς ἀνατομικὰς ἐγχειρήσεις ἔγραψα. φθασάντων δὲ τῶν περὶ χρεῖας μορίων εἰς πολλοὺς ἀφῖχθαι σπουδαζομένων τε τοῖς ἱατροῖς σχεδὸν ἅπασιν, ὅσοι τὴν παλαιὰν ἱατρικὴν μετεχειρίζοντο, καὶ τῶν φιλοσόφων τοῖς ἀπ' Ἀριστοτέλους, ἐπειδὴ κάκεῖν || τοιαύτη τις ἐγεγόνει πραγματεία, τῶν βασκάνων τινὲς ὑπὸ φθόνου τὴν πόλιν ἐπλήρωσαν τῆς μοχθηρᾶς φήμης, ὡς ἔνεκα τοῦ δόξαι πάμπολυ τοὺς ἔμπροσθεν ὑπερβεβλήσθαι πολλὰ τῶν οὐδ' ὅλως φαινομένων ἐν ταῖς ἀνατομαῖς γράψαιμι· μὴ γὰρ ἂν ἅπαντας αὐτὰ λαθεῖν. [5]

19 21 ἐγὼ μὲν οὖν ἐγέλων τε καὶ κατεφρόνουν αὐτῶν· ἀγανακτοῦντες δ' οἱ φίλοι παρεκάλουν με δημοσίᾳ δεῖξαι κατὰ τι τῶν μεγάλων ἀκουστηρίων τὴν ἀλήθειαν τῶν ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένων ἀνατομικῶν θεωρημάτων. ἐπεὶ δ' οὐκ ἐπειθόμην—ἥδη γὰρ οὕτως εἶχον, ὡς μὴ πεφροντικέναι τῆς δόξης—, οἰηθέντες οἱ βάσκανοι [ἔχουν] ἐξελεγχθῆναι με φοβούμενον, οὐ καταφρονοῦντα τῆς φλυαρίας αὐτῶν προσποιεῖσθαι μεγαλοφροσύνην, οὐδὲ τοῦ σκώπτειν ἀπέιχοντο καθ' ἐκάστην ἡμέραν εἰς τὸ τῆς Εἰρήνης τέμενος ἀφικνούμενοι, καθ' ὃ τι καὶ πρὸ τοῦ καυθῆναι πᾶσιν ἦν ἔθος ἀθροίζεσθαι τοῖς τὰς λογικὰς τέχνας μεταχειριζομένοις. ἀναγκασθεὶς οὖν ὑπὸ τῶν φίλων [καί] δεῖξας δημοσίᾳ πολλαῖς ἡμέραις ἑμαυτόν μὲν οὐδὲν ἐψευσμένον, ἡγνοηκότας δὲ πολλὰ τοὺς ἔμπροσθεν, ἔγραψα παρα||κληθεὶς ὑπ' αὐτῶν ὑπομνήματα τῶν δειχθέντων τε καὶ λεχθέντων, ἐπιγέγραπται δὲ ταῦτα· <περὶ> τῶν ἀγνοηθέντων τῷ Λύκῳ κατὰ τὰς ἀνατομὰς· διὰ τήνδε τὴν αἰτίαν. [20]

19 22 ὁπότε προῆλθον ἐπιδείξων ἑμαυτόν οὐδὲν ἐψευσμένον ἐν τοῖς ἀνατομικοῖς ὑπομνήμασιν, εἰς τὸ μέσον ἀνέθηκα τὰ τῶν ἀνατομικῶν ἀπάντων βιβλία τὴν ἐξουσίαν δούς ἐκάστῳ τῶν παρόντων ὃ βούλεται μόριον ἀνατμηθῆναι προβάλλειν ἐπαγγειλάμενος δεῖξειν, ὅσα διεφώνησαν τοῖς ἔμπροσθεν, ἀληθῶς ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένα. προβληθέντος δὲ <τοῦ>

θώρακος ἐμοῦ τε τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν παλαιοτάτων ποιουμένου προχειριζομένου τε τὰς βίβλους αὐτῶν ἡξίωσάν τινες τῶν ἀξιολόγων ἱατρῶν ἐν προεδρίᾳ καθεζόμενοι μὴ κατατρίβειν με τὸν χρόνον, ἀλλ' ἐπειδὴ Λύκος ὁ Μακεδὼν, Κοῖντου μαθητῆς γεγωνὺς ἀνδροῦς ἀνατομικωτάτου, τὰ μέχρι τῶν καθ' ἑαυτὸν εὐρημένα πάντ' ἔγραψεν, ἔασαντα τοὺς ἄλλους μόνᾳ τὰ πρὸς ἐκεῖνον γεγραμμένα τοῖς ἐμοῖς ἀντεξετάσαι· προσίεμενος οὖν αὐτῶν τὴν ἀξίωσιν οὕτως ἐπὶ πάντων τῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν προβαλλομένων ἐποίησα. πάντα δὲ ταῦτα διὰ τοῦτ' ἠναγκάσθην εἰπεῖν, ὅπως ἴδωσιν οἱ μέλλοντες || ἀναγνώσεσθαι τι τῶν ἐμῶν, κατὰ τίνᾳ τὴν ἡλικίαν ἕκαστον ἔγραψα καὶ κατὰ τίνᾳ τὴν αἰτίαν· ἐκ τούτων γὰρ εἴσονται τὰ τ' ἐλλιπῶς γεγραμμένα διορίζειν ἀπὸ τῶν τελέως ἐξεργασμένων τὰ τε κατὰ τὸν πρὸς τοὺς ἀλαζονευομένους ἔλεγχον ἀπὸ τῶν διδασκαλιῶν. ^[5]

19 23 ἐπισημανοῦμαι δὲ ταῦτα καὶ διὰ τῶν ἐξῆς, ἐάν που γένηται χρεῖα· νυνὶ δὲ τὰ διασφζόμενα τῶν ὑπ' ἐμοῦ γραφέντων δηλώσω τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν ἀνατομικῶν ποιησάμενος. Περὶ τῶν κατὰ τὴν ἀνατομικὴν θεωρίαν. Πρῶτον μὲν ἐν τούτοις τὸ περὶ τῶν ὀστέων τοῖς εἰσαγομένοις γεγραμμένον, μετὰ τοῦτο δ' ἔστιν ἄλλα τοῖς εἰσαγομένοις βιβλία, τὸ μὲν ἕτερον αὐτῶν φλεβῶν τε καὶ ἀρτηριῶν ἀνατομὴν περιέχον, τὸ δ' ἕτερον νεύρων· ἔστι δὲ τι καὶ ἄλλο [μυῶν ἀνατομή] ἐν συντόμῳ διδάσκον ἅπαντ' ἀκριβῶς, ὅσα κατὰ τὰς ἀνατομικὰς ἐγχειρήσεις γέγραπται περὶ μυῶν. εἰ δὲ τις βούλοιτο μετὰ τὴν τῶν ὀστέων ἀνατομὴν ἐπὶ τὰς ἀνατομικὰς ἐγχειρήσεις εὐθέως ἔρχεσθαι, δυνατόν ἐστιν αὐτῷ παρελθεῖν τὰς [περὶ] τῶν ἀγγείων τε καὶ νεύρων ἀνατομὰς, ὥσπερ γε καὶ τὴν τῶν μυῶν ἅπαντα || γὰρ τὰ τῆς ἀνατομῆς ἐν ταῖς ἐγχειρήσεσι γέγραπται. ^[20]

19 24 τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐν αὐταῖς περὶ τῶν κατὰ τὰς χεῖράς ἐστι μυῶν καὶ συνδέσμων, τὸ δὲ δεύτερον περὶ τῶν κατὰ τὰ σκέλη μυῶν καὶ συνδέσμων, τὸ δὲ τρίτον περὶ τῶν ἐν τοῖς κώλοις νεύρων καὶ ἀγγείων, τὸ δὲ τέταρτον περὶ τῶν τὰς γνάθους καὶ τὰ χεῖλη κινούντων μυῶν καὶ [περὶ] τὴν κάτω γένυν ἔτι τε τῶν τὴν κεφαλὴν καὶ τράχηλον <καὶ> ὠμοπλάτας, τὸ δὲ πέμπτον περὶ τῶν τοῦ θώρακος μυῶν καὶ τῶν κατ' ἐπιγαστρὶον καὶ τῶν ψοῶν καὶ τῶν <κατὰ> ῥάχιν, τὸ δ' ἕκτον περὶ τῶν τῆς τροφῆς ὀργάνων, ἅπερ ἐστὶν ἔντερα καὶ γαστήρ ἡπάρ τε καὶ σπλὴν καὶ νεφροὶ καὶ κύστις ὅσα τ' ἄλλα σὺν τούτοις· τὸ δ' ἑβδομον καὶ ὄγδοον τῶν πνευματικῶν μορίων ἀνατομὴν περιέχει, τὸ μὲν ἑβδομον τῶν κατὰ τὴν καρδίαν καὶ τὸν πνεύμονα καὶ τὰς ἀρτηρίας τεθνεώτος τε καὶ ζώντος ἔτι τοῦ ζώου, τὸ δ' ὄγδοον τῶν καθ' ὅλον τὸν θώρακα· τὸ δ' ἕνατον ἐγκεφάλου τε καὶ νωτιαίου ἀνατομὴν ἔχει, τὸ δὲ δέκατον ὀφθαλμῶν καὶ γλώττης καὶ στομάχου καὶ τῶν τούτοις συνεχῶν, τὸ δ' ἐνδέκατον τῶν κατὰ || τὸν λάρυγγα καὶ τὸ καλούμενον ὑοειδὲς ὅστουν καὶ τῶν συνεχῶν αὐτοῖς ἔτι <τε> τῶν εἰς αὐτὰ παραγιγνομένων νεύρων· τὸ δὲ δωδέκατον ἀρτηριῶν καὶ φλεβῶν, τὸ δὲ τρισκαιδέκατον τῶν ἀπ' ἐγκεφάλου νεύρων, τὸ δὲ τεσσαρεσκαιδέκατον τῶν ἀπὸ νωτιαίου, τὸ δὲ πεντεκαιδέκατον τῶν γεννητικῶν μορίων. ^[5]

19 25 τὰ μὲν οὖν ἀναγκαῖα τῆς ἀνατομικῆς θεωρίας ταῦτ' ἐστίν, ἐπὶ δὲ τοῖς ἀναγκαίοις ἄλλα χρήσιμα καὶ ταυτὶ γέγραπται· τῶν Μαρίνου βιβλίων ἀνατομικῶν εἴκοσιν ὄντων ἐν τέτταρσιν ἡμετέροις ἐπιτομή, καθάπερ καὶ τῶν Λύκου πάντων ἐν δυοῖν· ὑπογράψω δ' αὐτῶν ἐκάστου τὰ κεφάλαια. κατὰ τὴν πρώτην ἐπιτομὴν τῶν τοῦ Μαρίνου βιβλίων ἀνατομικῶν ἕξ [αὐτοῦ] τὰ πρῶτα περιέχεται· γράφει δ' ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τῶν ἕξ τὸ προοίμιον τῆς ὅλης θεωρίας, εἶτα περὶ δέρματος, εἶθ' ἐξῆς περὶ τριχῶν, εἶτα περὶ ὀνύχων καὶ σαρκῶν καὶ πιμελῆς καὶ στέατος· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ ἀδένων καὶ ὑμένων καὶ ὑμενωδῶν χιτώνων περιτοναίου τε καὶ ὑπεζωκότος καὶ διαφράγματος· ἐν <δὲ> τῷ τρίτῳ περὶ τῶν λόγω θεωρητῶν ἀγγείων καὶ φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν ἀνατομῆς καὶ εἰ κατὰ φύσιν ἐν ἀρτηρίαις αἷμα περιέχεται· κατὰ δὲ τὸ τέταρτον, τίς ἐνέργεια ἀρτηριῶν καὶ τίς χρεῖα καὶ πόθεν ἄρχονται, καὶ τὰλλα ζητούμενα περὶ αὐτῶν, εἶθ' ἐξῆς περὶ οὐρητῆρων, περὶ οὐρητικῶν πόρων καὶ οὐράχου καὶ σπερματικῶν ἀγγείων καὶ

χολωδῶν ἀγγείων καὶ πόρων καὶ ἀδένων καὶ περὶ τοῦ ἀπὸ τῶν ἀδένων ἀγγείου καὶ περὶ
βρόγχου καὶ περὶ τῶν κατὰ τοὺς μασθοὺς ἀγγείων, ἐν οἷς τὸ γάλα, καὶ περὶ τῶν ἐν τῷ σώματι
κεχυμένων καὶ ἀγγείοις περιεχομένων καὶ τίν' ἐν τίσιν περιέχεται τῶν ὑγρῶν καὶ τῶν
κεχυμένων, καὶ περὶ τροφῆς· ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ περὶ τῶν κακὰ τὴν κεφαλὴν, τῶν τ' ἄλλων καὶ
τῶν ῥαφῶν καὶ μέντοι καὶ τῶν κατὰ τὸ πρόσωπον ῥαφῶν τε καὶ συμφύσεων καὶ πάντων τῶν
τῆς κεφαλῆς ὁσῶν καὶ περὶ τῶν κατ' αὐτὴν τε καὶ τὸ πρόσωπον τρημάτων καὶ περὶ τῆς κάτω
γνάθου καὶ τῶν κατ' αὐτὴν τρημάτων καὶ εἰ ἔστι σύμφυτος ἑαυτῇ, περὶ τε τῶν ὀδόντων καὶ τοῦ
προσκεκλιμένου τῇ κεφαλῇ τοῦ βρόγχου ὁστοῦ καὶ τῶν συνεχῶν αὐτῷ τῶν κατὰ τὰ παρίσθμια
τεταμένων· ἐν δὲ τῷ ἕκτῳ περὶ τ' ὁσχείου γράφει καὶ ἱεροῦ ὁστοῦ καὶ ἰσχίου καὶ πλευροῦ καὶ ||
στέρνων καὶ ὠμοπλατῶν καὶ ἀκρωμίων καὶ περὶ κλειδῶν καὶ βραχίονος καὶ πήχεως καὶ
κερκίδος ὁσῶν τε τοῦ καρποῦ καὶ τῶν δακτύλων καὶ περὶ μηροῦ καὶ τῶν ἐκατέρωθεν τοῦ
γόνατος χονδρωδῶν ὁσῶν. ^[20]

19 27 ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τῶν ἡμετέρων ὑπομνημάτων, 〈ἐν οἷς〉 ἡ τῆς ἀνατομικῆς Μαρίνου θεωρίας
ἐστὶν ἐπιτομή, τὸ ἑβδομον καὶ ὄγδοον καὶ ἑνατον καὶ δέκατον περιέχεται τῶν Μαρίνου
βιβλίων. κεφάλαια δὲ κατὰ μὲν τὸ ἑβδομόν ἐστι περὶ τῆς τοῦ κρανίου κοινωνίας πρὸς τε τὰς
μήνιγγας καὶ τοὺς ἄλλους ὑμένας περὶ τε τῶν καθ' ὅλον τὸ πρόσωπον νεύρων περὶ τε
κροταφιδῶν μυῶν καὶ μαστηρίων καὶ τῶν ἐπὶ τὰς γνάθους καὶ τὰ χεῖλη μυῶν ἀπὸ τῶν
φατνίων καὶ τῶν κατὰ τὰς γνάθους μυῶν, εἶτα περὶ τῶν ἐντὸς τῆς κάτω γνάθου μυῶν τῶν τε
περὶ αὐτὴν χωρὶς, καὶ τῶν μυκτήρων καὶ τῶν περὶ 〈τὰς ὑμενώδεις〉 ἐκφύσεις καὶ τῶν κατὰ
τὴν γλῶτταν, εἶτα περὶ γλῶττης καὶ τῶν κατ' αὐτὴν μυῶν ἔτι τε περὶ τῶν κατὰ τὸν ὀφθαλμὸν
μυῶν. ἐν δὲ τῷ ὀγδόῳ τῶν τοῦ Μαρίνου βιβλίων κεφάλαια ταῦτ' ἐστὶ περὶ στόματος καὶ περὶ
χειλῶν καὶ ὀδόντων καὶ οὖλων καὶ κίονος καὶ φαρυγγέθρου ἐπιγλωττίδος τε καὶ παρισθμίων
καὶ ἀντιάδων καὶ ῥινὸς καὶ μυκτήρων ὥτων τε καὶ τραχήλου καὶ τῶν κατ' αὐτὸν μυῶν [καὶ
τοῦ ὑπὸ τὴν πλευρὰν μυός, τοῦ ὑπὸ τὴν κυλίδα καὶ περὶ τραχήλου φύσεως]. ^[5]

19 28 ἐν δὲ τῷ ἐνάτῳ περὶ μυῶν τῶν κατὰ τε τὰς φρένας καὶ τὴν ῥάχιν καὶ τὰ μεσοπλευρία καὶ τὸ
ἐπιγάστριον ἔτι τε περὶ τῶν τοῦ βραχίονος καὶ τῆς ὠμοπλάτης πήχεως τε καὶ χειρὸς ἄκρας, ἐν
δὲ τῷ δεκάτῳ 〈περὶ τῆς κνήμης〉 καὶ τῶν περὶ αὐτὴν μυῶν καὶ 〈περὶ〉 σκελῶν καὶ τῶν
κατ' αὐτὰ μυῶν καὶ ἄρθρου τοῦ κατὰ γόνυ. ἡ δὲ τρίτη τῶν ἐπιτομῶν 〈τὸ〉 ἐνδέκατον τε καὶ
δωδέκατον καὶ 〈τρισκαιδέκατον καὶ τεσσαρεσκαιδέκατον καὶ〉 πεντεκαιδέκατον τῶν τοῦ
Μαρίνου βιβλίων ἐστίν. ἔγραψε δὲ Μαρίνος ἐν μὲν τῷ ἐνδεκάτῳ [ἃ μὲν κεφάλαια] 'εἰ φέρεταιί
τι ἀπὸ νώτων ὑγρὸν εἰς πνεύμονα κατὰ [τε] τὰς εἰσπνοὰς καὶ κατὰ τὰς ἐδωδὰς εἰς γαστέρα
πνεύματ', δεύτερον δὲ περὶ στομάχου καὶ μετ' αὐτὸν περὶ βρόγχου καὶ περὶ πνεύμονος καὶ
καρδίας καὶ περικαρδίου θυμοῦ· κατὰ δὲ τὸ δωδέκατον τῆς ἑαυτοῦ πραγματείας ὁ Μαρίνος
ἔγραψε περὶ ἥπατος καὶ τῆς ἐν αὐτῷ χολῆς καὶ περὶ σπληνὸς καὶ κοιλίας καὶ μεσεντερίου· κατὰ
δὲ τὸ τρισκαιδέκατον πρῶτον 〈μὲν〉 περὶ ἐντέρων, || εἶτα περὶ νεφρῶν καὶ οὐρητῆρος καὶ
κύστεως καὶ οὐράχου καὶ πόρου τοῦ οὐρητικοῦ καὶ μετὰ ταῦτα περὶ καυλοῦ ἄρρενος καὶ
αἰδοίου τοῦ ἄρρενος καὶ θηλείας καὶ περὶ μήτρας καὶ τῶν κυουμένων καὶ περὶ τῶν ὄρχεων, οὓς
διδύμους ὀνομάζει, καὶ μετ' αὐτοὺς περὶ ἀδενοειδῶν· ἐν δὲ τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ τὴν
ἀνατομὴν τῶν ἄνω τοῦ ἥπατος ἀπασῶν φλεβῶν ἐποίησατο· κατὰ δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον περὶ
τε τῆς ἀπὸ καρδίας ἐφ' ἥπαρ φερομένης φλεβὸς καὶ τῶν κάτω τοῦ διαφράγματος ἀπασῶν καὶ
μετὰ ταῦτα περὶ τῶν καθ' ὅλον τὸ ζῶον ἀρτηριῶν. ^[10]

19 29 ἡ δὲ τετάρτη τῶν ἐπιτομῶν κατὰ 〈γίνεται περὶ〉 τὰ λοιπὰ τοῦ Μαρίνου πέντε βιβλία μετὰ τὸ
πεντεκαιδέκατον, 〈τὸ ἐκκαιδέκατον〉 ἄχρι τοῦ εἰκοστοῦ περιέχουσα. γέγραπται δ' ἐν τῷ
ἐκκαιδεκάτῳ τὰ περὶ τοῦ ἐγκεφάλου ζητούμενα καὶ φαινόμενα, οἷον εἰ σφυγμώδης ἐν αὐτῷ
κίνησις καὶ εἰ ἀναπνέομεν εἰς αὐτόν, εἶθ' ἐξῆς περὶ νωτιαίου καὶ μηνίγγων· ἐν δὲ τῷ

ἑπτακαίδεκάτω περὶ κυριότητος ἐγκεφάλου τὸν λόγον ἐποιήσατο· κατὰ δὲ τὸ ὄγδοον καὶ δέκατον περὶ τῶν κατὰ προαίρεσιν ἐνεργειῶν καὶ περὶ τῆς κατὰ μέρος διαφορᾶς τῶν νεύρων καὶ πόθεν τινὰ ἐκπέφυκεν αὐτῶν· ἐν δὲ τῷ ἐνάτῳ καὶ δεκάτῳ || περὶ τῶν ἀπ' ἐγκεφάλου πεφυκῶτων νεύρων καὶ περὶ ὁσφρήσεως καὶ πόθεν ἄρχεται τὸ αἰσθητήριον αὐτῆς καὶ περὶ τῶν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς νεύρων, ἃ καλοῦσιν Ἡρόφιλος τε καὶ Εὐδημος πόρους, εἶτα *** περὶ τῆς τῶν νοσημάτων διαφορᾶς καὶ τὸ περὶ τῆς τῶν συμπτωμάτων· ἔπεται δὲ τῷ περὶ τῆς τῶν νοσημάτων διαφορᾶς τὸ τὰς αἰτίας τούτων διδάσκον ἐν βιβλίον, τῷ δὲ περὶ τῆς τῶν συμπτωμάτων διαφορᾶς τὰ περὶ τῶν ἐν τοῖς συμπτώμασιν αἰτιῶν τρία καὶ τούτοις τὰ περὶ τῶν πεπονθότων τόπων. ^[10]

19 30 τὸ <δὲ> περὶ τῶν ἐν ταῖς νόσοις καιρῶν ἐκ τῶν προηγουμένων τῆς θεραπευτικῆς πραγματείας ἐστὶ καὶ τὰ περὶ τῆς τῶν πυρετῶν διαφορᾶς τό τε περὶ πλήθους καὶ τὸ περὶ τῶν παρὰ φύσιν ὄγκων ἔτι τε τὸ περὶ τῶν προκαταρκτικῶν αἰτιῶν καὶ πρὸς τούτοις τὸ περὶ τῶν συνεκτικῶν καὶ τὸ περὶ τρόμου καὶ παλμοῦ καὶ ρίγους καὶ σπασμοῦ καὶ τὸ ἐπιγεγραμμένον 'τέχνη ἰατρική'. Τὰ θεραπευτικὰ ἄ. Τεσσαρεσκαίδεκα εἰσι μεθόδου θεραπευτικῆς δύο τε τῶν πρὸς Γλαύκωνα θεραπευτικῶν καὶ τρία || περὶ φλεβοτομίας, τὸ μὲν πρῶτον πρὸς Ἑρασίστρατον, τὸ δὲ δεύτερον πρὸς τοὺς ἐν Ῥώμῃ Ἑρασιστρατεῖους, τρίτον δ' ἐπ' αὐτοῖς ἄλλο κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην συγκείμενον θεραπευτικόν· ἔστι δὲ καὶ τὸ περὶ μαρασμοῦ τῶν θεραπευτικῶν. ^[5]

19 31 ἐδόθη δὲ τινι φίλῳ βιβλίδιον μικρόν, οὗ νῦν εἰς πολλοὺς ἐκπεσόντος ἔλαβον [τὸ] ἀντίγραφον ἔχον ἐπιγραφὴν 'ὑποθήκη παιδίῳ ἐπιλήπτῳ', τῆς θεραπευτικῆς πραγματείας. θείη δ' ἂν τις <αὐτῆς> καὶ τὰ περὶ τῶν ἐν ταῖς τροφαῖς δυνάμεων τρία καὶ τὸ περὶ τῆς λεπτυνούσης διαίτης καὶ τὸ περὶ εὐχυμίας καὶ κακοχυμίας. οὐδὲν <δ'> ἦττον τῶν προειρημένων τῆς θεραπευτικῆς πραγματείας εἴη ἂν καὶ τὰ περὶ τῶν Ἑρασιστράτου θεραπευτικῶν λογισμῶν [καὶ τῷ Γλαύκωνι τῷ φιλοσόφῳ δοθέντα δύο]. τὸ δὲ περὶ τῆς Ἱπποκράτους διαίτης ἐπὶ τῶν ὀξέων νοσημάτων ταχθεῖη μὲν ἂν καὶ μετὰ τούτων, ταχθεῖη δ' ἂν καὶ μετὰ τῶν εἰς <τὰ> Ἱπποκράτους γεγονότων ὑπομνημάτων, ἐν οἷς πάμπολλα περιέχεται θεραπευτικὰ θεωρήματα, καθάπερ γε καὶ διαγνωστικὰ καὶ προγνωστικά. || Ποῖα τῆς προγνωστικῆς θεωρίας βιβλίον α. ^[20]

19 32 Πρῶτα μὲν ἐστὶ τρία περὶ κρισίμων ἡμερῶν, δεύτερον δ' ἐπ' αὐτοῖς τρία περὶ κρίσεων, εἴθ' ἢ περὶ τῶν σφυγμῶν πραγματεία, καθ' ἣν πρῶτα μὲν ἐστὶ τέτταρα περὶ τῆς διαφορᾶς αὐτῶν, δεύτερον δ' ἄλλα τοσαῦτα περὶ τῆς διαγνώσεως, καὶ τρίτον πρὸς αὐτοῖς ἴσα τὸν ἀριθμὸν περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς αἰτιῶν καὶ τέταρτον περὶ τῆς δι' αὐτῶν προγνώσεως <τέτταρα>, ἑκκαίδεκα τὰ πάντα, καὶ χωρὶς αὐτῶν [ἔξωθεν] τὸ περὶ χρεῖας σφυγμῶν τοῖς εἰσαγομένοις γεγραμμένον. ἐν ᾧ τινες ἐζήτησαν, διὰ τί τῶν πυρεττόνων ὁ ἴδιος οὐκ εἴρηται σφυγμός· οἷς ἀπεκρινάμεθα μεῖζον ἢ κατὰ τοὺς εἰσαγομένους εἶναι τὸ σκέμμα μεγάλης ζητήσεως τετευχός. ἀλλὰ τό γε τοσοῦτον εἴρηται κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου τούτου, δύο δόξας γεγονέναι τοῖς ἰατροῖς, τὴν μὲν ἐτέραν τῶν ἡγουμένων αἰσθάνεσθαι καὶ τῆς συστολῆς τῶν ἀρτηριῶν, τὴν δὲ δευτέραν τῶν ἀναίσθητον αὐτὴν εἶναι λεγόντων, ἡξιοῦμέν τε τὸν εἰσαγόμενον ἐπὶ τῆς ῥάονος πρότερον γυμνάσασθαι, καθ' ἣν ἀναίσθητος ἡ συστολή γίγνεται. κατὰ ταύτην δὲ τὴν αἴρεσιν ἡμεῖς ἐπεπεῖσμεθα πυρε||τοῦ σημεῖον ἴδιον ἐν σφυγμοῖς οὐδὲν εἶναι, κατὰ δὲ τὴν ἐτέραν, ἣν ἐν τῇ μεγάλῃ πραγματείᾳ τῶν ἑκκαίδεκα βιβλίων ἔγραψα, λέλεκται τὸ σημεῖον. ^[20]

19 33 ἀλλ' οἱ μὴ μαθόντες παρὰ διδασκάλους, εὐκότες δὲ κατὰ τὴν παροιμίαν τοῖς ἐκ βιβλίου κυβερνήταις τοιαῦτα ζητοῦσιν. ἐμοὶ δὲ καὶ κατ' ἀρχὰς εἴρηται τὴν μὲν τῶν εἰσαγομένων διδασκαλίαν ἐτέραν εἶναι, τὴν δὲ τῶν ἐκδιδασκομένων ἅπαντα τελέως ἐτέραν. γέγονε δ' οὐν μοι καὶ ἄλλο τι βιβλίον ἔν, ἐν ᾧ τὴν σύνοψιν ἐποίησάμην τῶν ἑκκαίδεκα βιβλίων· ἔξωθεν δὲ τούτων ἀπάντων ἐστὶν ὀκτὼ βιβλία τῆς Ἀρχιγένους περὶ σφυγμῶν πραγματείας ἐξήγησίν τε

καὶ χρήσιν ἔχοντα. ἐκ τούτου τοῦ μέρους τῆς τέχνης θεΐη ἄν τις καὶ τὰ περὶ δυσπνοίας τρία. Περὶ τῶν Ἱπποκρατείων ὑπομνημάτων. Οὐτ' ἄλλο τι τῶν ὑπ' ἐμοῦ δοθέντων φίλοις ἤλπισα πολλοὺς ἔξιν οὔτε τὰ τῶν Ἱπποκρατείων συγγραμμάτων ἐξηγητικά· τὴν ἀρχὴν γὰρ [αὐτῶν] οὐδὲν <πρὸς ἔκδοσιν ἀλλ' ἐμαυτὸν> γυμνάζων ἐγεγράφειν εἰς αὐτὰ ποθ' ὑπομνήματα, καθάπερ ἐποίησα τῆς ἱατρικῆς θεωρίας ἀπάσης καθ' ἕκαστον μέρος ἐμαυτῷ παρὰσκειν οἷς ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν ἱατρικὴν τέχνην ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρημένα περιέχεται διδασκαλίαν ἔχοντα σαφεῖς θ' ἅμα καὶ παντοίως ἐξεργασμένην· ἰδίᾳ μὲν γὰρ περὶ κρίσιμων ἡμερῶν ἔγραψα κατὰ τὴν Ἱπποκράτους γνώμην, ἰδίᾳ δὲ περὶ κρίσεων, ἰδίᾳ δὲ περὶ δυσπνοίας ἐκάστου τε τῶν ἄλλων ὅλην τε τὴν θεραπευτικὴν μέθοδον ὡσαύτως ἐν τέσσαρσι καὶ δέκα βιβλίοις ἐποίησάμην [ἅπαντα τὰ θεραπευτικὰ καὶ πρὸς αὐτοῖς ταύτην, ἃ κατὰ τὴν ἐκείνου γνώμην]. ^[10]

19 34 ἐξηγήσεις δὲ καθ' ἐκάστην αὐτοῦ λέξιν ἤδη πολλοῖς τῶν πρὸ ἐμοῦ γεγραμμένας οὐ φαύλως εἰδώς, εἴ τι μοι μὴ καλῶς ἐδόκουν εἰρηκέναι, περιττὸν ἡγούμην ἐλέγχειν· ἐνεδειξάμην δὲ τοῦτο δι' ὧν πρῶην ἔδωκα τοῖς παρακαλέεσσι, σπανιάκις ἐν αὐτοῖς εἰπὼν τι πρὸς τοὺς ἐξηγουμένους αὐτάς. τὴν ἀρχὴν γὰρ οὐδ' εἶχον αὐτῶν ἐν Ῥώμῃ τὰ ὑπομνήματα, πάντων ὧν ἐκεκτὴμην βιβλίων ἐν Ἀσίᾳ μεινάντων· εἴ που τοίνυν ἐμεμνήμην ὑπὸ τινος αὐτῶν πάνυ τι μοχθηρῶς εἰρημένον, ὡς μεγάλως βλάπτεσθαι περὶ τὰ τῆς τέχνης ἔργα τοὺς πιστεύσαντας αὐτοῖς, ἐπεσημνήμην τοῦτο, τὰ δ' ἄλλα πάντα κατὰ τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην εἶπον ἄνευ τοῦ μνημονεῦσαι τῶν ἄλλως ἐξηγουμένων· καὶ τὰ γ' εἰς τοὺς ἀφορισμοὺς ὑπομνήματα καὶ τὸ περὶ ἀγμῶν καὶ τὸ περὶ ἄρθρων ἔτι τε τὸ προγνωστικὸν καὶ τὸ περὶ διαίτης ὀξέων τό τε περὶ ἐλκῶν καὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τραυμάτων τό τε πρῶτον τῶν ἐπιδημιῶν οὕτως ἐγράφη. ^[5]

19 35 μετὰ ταῦτα δὲ τινος ἀκούσας ἐξηγήσιν ἀφορισμοῦ μοχθηρὰν ἐπαινοῦντος ὅσα τοῦ λοιποῦ τισιν ἔδωκα, πρὸς κοινὴν ἔκδοσιν ἀποβλέπων, οὐκ ἰδίαν ἔξιν ἐκείνων μόνων τῶν λαβόντων, οὕτως συνέθηκα· ταῦτα δ' ἐστὶν ἐπιδημιῶν μὲν τὰ εἰς τὸ δεύτερον καὶ τρίτον καὶ ἕκτον ὑπομνήματα γεγραμμένα, πρὸς τούτοις δὲ καὶ τοῦ περὶ χυμῶν καὶ περὶ τροφῆς καὶ προρρητικοῦ περὶ τε φύσιος ἀνθρώπου καὶ τοῦ κατ' ἡτρεῖον, ὥσπερ γε καὶ τοῦ περὶ τόπων, ἀέρων, ὑδάτων, ὃ ἐγὼ περὶ οἰκίσεων καὶ ὑδάτων καὶ ὠρῶν καὶ χωρῶν ἐπιγεγράφθαι φημί δεῖν. ἔστι δὲ τὰ μὲν εἰς τοὺς ἀφορισμοὺς ἑπτὰ, τὰ δ' εἰς τὰ περὶ ἀγμῶν τρία, τὰ δ' εἰς τὰ || περὶ ἄρθρων τέτταρα, τὰ δ' εἰς τὸ προγνωστικὸν τρία, τὰ δ' εἰς τὸ περὶ διαίτης ὀξέων, τρία μὲν εἰς τὸ γνήσιον αὐτοῦ μέρος, δύο δ' εἰς τὰ προσκείμενα. ^[15]

19 36 τὸ δὲ περὶ ἐλκῶν καὶ τὸ περὶ <τῶν> ἐν κεφαλῇ τραυμάτων ἐκάτερον ἐξηγησάμην δι' ἐνὸς βιβλίου, τὸ δὲ πρῶτον τῶν ἐπιδημιῶν, ὥσπερ γε καὶ τὸ τρίτον, διὰ τριῶν ἐκάτερον, τὸ δὲ δεύτερον δι' ἑξ, δι' ὁκτώ δὲ τὸ ἕκτον· εἰς δὲ τὸ περὶ χυμῶν ὑπομνήματά μοι τρία γέγονεν, ὥσπερ γε καὶ εἰς τὸ προγνωστικὸν καὶ εἰς τὸ κατ' ἡτρεῖον καὶ εἰς τὸ περὶ τόπων καὶ ἀέρων καὶ ὑδάτων· εἰς δὲ τὸ περὶ τροφῆς ὑπομνήματά μοι τέτταρα γέγονεν, εἰς δὲ τὸ περὶ φύσιος ἀνθρώπου δύο, ὧν ἤδη γεγονότων ἀκούσας ὑπὸ τινων διαβάλλεσθαι τὸ βιβλίον ὡς οὐ γνήσιον ἔγραψα τρία τὴν ἐπιγραφὴν ἔχοντα τήνδε· ὅτι καὶ κατ' ἄλλα συγγράμματα τὴν αὐτὴν δόξαν ἔχων ὁ Ἱπποκράτης φαίνεται <τῇ> κατὰ τὸ <περὶ> φύσιος ἀνθρώπου· τῷ δ' Ἱπποκράτει προσήκοντ' ἐστὶ καὶ ταῦτα· περὶ τῆς καθ' Ἱπποκράτην || διαίτης ἐπὶ τῶν ὀξέων νοσημάτων, ὥσπερ γε καὶ ἡ τῶν παρ' αὐτῷ γλωττῶν ἐξήγησις, καὶ τὸ πρὸς Λύκον περὶ τοῦ ἀφορισμοῦ, οὗ ἡ ἀρχὴ· τὰ αὐξανόμενα πλεῖστον ἔχει τὸ ἔμφυτον θερμόν', ὥσπερ γε καὶ <τὸ> πρὸς Ἰουλιανὸν τὸν μεθοδικὸν ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλεσεν τοῖς Ἱπποκρατείοις ἀφορισμοῖς. ^[5]

19 37 Ἱπποκράτει δὲ προσήκει καὶ ἄλλο τι βιβλίον σμικρόν, ἐν ᾧ δείκνυμι [καί] τὸν ἄριστον ἱατρὸν πάντως εἶναι καὶ φιλόσοφον, ἐπιγράφεται δὲ τὸ βιβλίον καὶ διὰ συντομωτέρας ἐπιγραφῆς οὕτως· <ὅτι ὁ ἄριστος ἱατρὸς καὶ φιλόσοφος>. Περὶ τῶν εἰς Ἑρασίστρατον διαφερόντων. Εἰς μὲν τὸ πρῶτον τῶν περὶ πυρετῶν ὑπομνήματα γέγραπται τρία, τοῦ τρίτου δὲ περὶ πυρετῶν

τὰ πρῶτα τῆς Ἑρασιστράτου θεραπευτικῆς πραγματείας ἐστὶν ὑπομνήματα· αὕτη δ' ἡ
 θεραπευτικὴ πραγματεία τὴν μὲν ἐπιγραφὴν ἔχει 'περὶ τῶν Ἑρασιστράτου θεραπευτικῶν
 λογισμῶν', γέγονε δ' ἐν ὑπομνήμασιν πέντε. ἔστι δὲ καὶ τὰ περὶ Ἑρασιστράτου ἀνατομῆς τρία
 βιβλία καὶ περὶ φλεβοτομίας δύο, τό τε πρὸς Ἑρασίστρατον αὐτὸν γεγραμμένον καὶ τὸ πρὸς
 <τοῦ> ἐν Ῥώμῃ Ἑρασιστρατείου· προσήκει δ' || Ἑρασιστράτῳ κάκεῖνο τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ
 ζητοῦμεν, εἰ κατὰ φύσιν ἐν ἀρτηρίαις αἷμα περιέχεται, καθάπερ γε καὶ τὸ περὶ χρεῖας ἀναπνοῆς
 καὶ τὰ τῶν φυσικῶν δυνάμεων τρία, ἃ περιέχει κρίσιν ἀπάντων ὧν ἔγραψεν Ἑρασίστρατος ἐν
 τοῖς καθόλου λόγοις ὑπὲρ τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν. ^[5]

19 38 Περὶ τῶν Ἀσκληπιάδῃ προσηκόντων ν . Ὅκτὼ μὲν 'περὶ τῶν Ἀσκληπιάδου δογμάτων'
 ἐπιγεγραμμένα, μικρὸν δ' ἄλλο τὴν ἐπιγραφὴν ἔχον 'περὶ οὐσίας τῆς ψυχῆς κατ' Ἀσκληπιάδην.'
 Περὶ τῶν τοῖς ἐμπειρικοῖς ἰατροῖς διαφερόντων ν . Τῆς Θεοδᾶ εἰσαγωγῆς ὑπομνήματα πέντε·
 περὶ τῶν Μηνοδότου Σεβήρῳ ἔνδεκα· τῶν Σεραπίωνος πρὸς τὰς αἰρέσεις δύο ὑποτυπώσεις
 ἐμπειρικαί· περὶ τῆς ἰατρικῆς ἐμπειρίας· περὶ τῆς τῶν ἐμπειρικῶν διαφωνίας τρία· πρὸς τὰ
 ἀντειρημένα τοῖς περὶ τῆς διαφωνίας τῶν ἐμπειρικῶν τοῦ τε Θεοδᾶ κεφάλαια ὑπομνήματα
 τρία [εἰς τὸ Μηνοδότου Σεβήρῳ]· προτρεπτικὸς ἐπ' ἰατρικὴν· σύνοψις τῶν Ἡρακλείδου περὶ
 τῆς ἐμπειρικῆς αἰρέσεως· ἑπτὰ. Περὶ τῶν τοῖς μεθοδικοῖς διαφερόντων ν . Μεθοδικῆς αἰρέσεως
 ἕξ· πρὸς τὰ ὑπὸ Ἰουλιανοῦ ἀντειρημένα τοῖς Ἱπποκράτους ἀφορισμοῖς. || Περὶ τῶν εἰς τὰς
 ἀποδείξεις χρησίμων βιβλίων ν . ^[24]

19 39 Ἄπαντας ἀνθρώπους ὁρῶν, ἐν οἷς ἀμφισβητοῦσιν, ἑαυτοὺς τ' ἀποδεικνύειν ἐπαγγελλομένους
 ἐλέγχειν τε τοὺς πέλας ἐπιχειροῦντας οὐδὲν οὕτως ἐσπούδασα μαθεῖν ἀπάντων πρῶτον ὡς τὴν
 ἀποδεικτικὴν θεωρίαν ἠξίωσά τε παρὰ τῶν φιλοσόφων—ἐκείνους γὰρ ἤκουον αὐτὴν
 διδάσκειν—, εἰ μὲν τι καὶ ἄλλο κατὰ τὸ λογικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διδάσκεται, φυλάττειν
 εἰσαυθίς, τὴν <δ'> ὠδῖνα τῆς περὶ τὰς ἀποδείξεις ἐπιθυμίας παῦσαι διδάξαντας, ἥτις ἄρα
 μέθοδος ἐστίν, ἣν ὁ μαθὼν ἐτέρου τε λέγοντος λόγον ἀποδεικτικὸν ἀκριβῶς γνωριεῖ, πότερον
 ὄντως ἐστὶ τοιοῦτος ἢ καθάπερ τι νόμισμα κίβδηλον ἔοικε μὲν τῷ δοκίμῳ, μοχθηρὸς δὲ κατ'
 ἀλήθειάν ἐστιν, αὐτὸς τε δυνήσεται καθ' ἕκαστον τῶν ζητούμενων ὁδῷ τινὶ χρώμενος ἐπὶ τὴν
 εὕρεσιν αὐτοῦ παραγενέσθαι. πᾶσιν οὖν τοῖς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐνδόξοις Στωϊκοῖς τε καὶ
 Περιπατητικοῖς ἐμαυτὸν ἐγχειρίσας πολλὰ μὲν ἔμαθον ἄλλα τῶν λογικῶν θεωρημάτων, ἃ τῷ
 μετὰ ταῦτα χρόνῳ σκοπούμενος ἄχρηστα πρὸς τὰς ἀποδείξεις εὔρον, ὀλίγιστα δὲ χρησίμως μὲν
 αὐ||τοῖς ἐζητημένα καὶ τοῦ προκειμένου σκοποῦ τυχεῖν ἐφίεμένα, διαπεφωνημένα δὲ καὶ
 ταῦτα παρ' αὐτοῖς ἐκείνοις, ἔνια δὲ καὶ ταῖς φυσικαῖς ἐννοίαις ἐναντία, καὶ νῆ τοὺς θεοὺς, ὅσον
 ἐπὶ τοῖς διδασκάλοις, εἰς τὴν τῶν Πυρρωνείων ἀπορίαν ἐνεπεπτόκειν ἂν καὶ αὐτός, εἰ μὴ καὶ
 τὰ κατὰ γεωμετρίαν ἀριθμητικὴν τε καὶ λογιστικὴν κατεῖχον, ἐν αἷς ἐπὶ πλεῖστον ὑπὸ τῷ πατρὶ
 παιδευόμενος ἐξ ἀρχῆς προεληλύθειν ἀπὸ ἀάππου τε καὶ προπάππου διαδεδεγμένῳ τὴν
 θεωρίαν. ^[10]

19 40 ὁρῶν οὖν οὐ μόνον ἐναργῶς ἀληθῆ φαινόμενά μοι τὰ κατὰ τὰς ἐκλείψεων προρρήσεις
 ὥρολογίων τε καὶ κλεψυδρῶν κατασκευὰς ὅσα τ' ἄλλα [τὰ] κατὰ τὴν ἀρχιτεκτονίαν
 ἐπινενόηται, βέλτιον ᾧήθηεν εἶναι τῷ τύπῳ τῶν γεωμετρικῶν ἀποδείξεων χρῆσθαι· καὶ γὰρ καὶ
 αὐτοὺς τοὺς διαλεκτικωτάτους καὶ φιλοσόφους οὐ μόνον ἀλλήλοις ἀλλὰ καὶ ἑαυτοῖς ἠῦρισκον
 διαφερομένους ἐπαινοῦντας ὅμως ἅπαντας ὡσαύτως τὰς γεωμετρικὰς ἀποδείξεις ἀλλήλοις
 μὲν λέγω διαφέρεσθαι τοὺς φιλοσόφους ἐν τῇ λο||γικῇ θεωρίᾳ, τοὺς Περιπατητικούς τε καὶ
 Στωϊκοὺς καὶ Πλατωνικούς, ἑαυτοῖς δὲ πάλιν ἰδίᾳ τοὺς καθ' ἑκάστην αἴρεσιν (μικρὰ μὲν δὴ
 πῶς ἐστὶν ἢ παρὰ τοῖς Περιπατητικοῖς διαφωνία, μεγάλη δὲ παρὰ τοῖς Στωϊκοῖς καὶ
 Πλατωνικοῖς). ^[5]

19 41

κατὰ τοῦτο τοίνυν ἔτι καὶ μᾶλλον ἔγνω δεῖν ἀποστῆναι μὲν ὧν ἐκεῖνοι λέγουσιν, ἀκολουθῆσαι δὲ τῷ χαρακτηρί τῶν γραμμικῶν ἀποδείξεων. ὅσοι τοίνυν ἐθέλουσι κατὰ τὰς γραμμικὰς ἀποδείξεις ἀσκηθῆναι, παιδευθῆναι μὲν [ἐν] αὐτοῖς ἐν ἐκείναις συμβουλευώ, μετ' ἐκείνας δὲ τὴν ἡμετέραν ἀναλέξασθαι περὶ τῆς ἀποδείξεως πραγματεῖαν, ἣν ἐν πεντεκαίδεκα βιβλίοις ἐποίησάμην. ἔγραψα δ' ἄλλα πολλὰ γυμνάζων ἑμαυτόν, ὧν ἕνια μὲν ἀπώλετο κατὰ τὴν γενομένην πυρκαϊάν, ἡνίκα τὸ τῆς Εἰρήνης τέμενος ἐκαύθη, τινὰ δὲ φίλοις δεδομένα διασωθέντα παρὰ πολλοῖς ἐστι νῦν, ὥσπερ καὶ τᾶλλα τὰ ἡμέτερα. καὶ μέντοι καὶ τῶν ὑπομνημάτων ὧν ἔγραψα τὰ μὲν ὑπ' ἐμοῦ δοθέντα φίλοις, τὰ δ' ὑπὸ τῶν οἰκετῶν κλεψάντων ἐκδοθέντα παρ' ἄλλων ἔλαβον ὕστερον· ἔστι δ' ἐν αὐτοῖς τρία μὲν εἰς τὸ περὶ ἐρμηνείας Ἀριστοτέλους, τέτταρα δ' εἰς τὸ πρότερον τῶν περὶ συλλογισμῶν, καθάπερ γε καὶ εἰς τὸ δεύτερον ἴσα τὸν ἀριθμόν· ἐπιγράφουσι δ' αὐτὰ || σχεδὸν ἅπαντες οἱ νῦν ἀναλυτικῶν προτέρων, ὥσπερ γε καὶ 'δευτέρων' τὰ [δὲ] περὶ τῆς ἀποδείξεως. ^[20]

19 42 αὐτὸς <δ'> ὁ Ἀριστοτέλης τῶν μὲν προτέρων ὡς περὶ συλλογισμοῦ γεγραμμένων αὐτῷ μέμνηται, τῶν δὲ δευτέρων ὡς περὶ ἀποδείξεως, ὧν ἐστὶ καὶ αὐτῶν ὑπομνήματα διασφωζόμενα τῶν ἐμῶν, εἰς μὲν τὸ πρότερον ἔξ, εἰς δὲ τὸ δεύτερον πέντε. τούτων τῶν ὑπομνημάτων ἀπάντων οὐδὲν ὡς πρὸς ἐκδοσὶν ἐγράφη, καθάπερ οὐδὲ τὰ ἔξ [τὰ] εἰς τὸ Θεοφράστου βιβλίον, ὃ περὶ καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως ἔγραψε (τὰ δ' εἰς τὸ περὶ λέξεως Εὐδήμου πρότερον ἐταίροις ἀξιώσασιν ἐποίησάμην)· τοῦ δὲ τῶν δέκα κατηγοριῶν οὐκ ἐποίησάμην οὔτ' ἑμαυτῷ τι τοιοῦτον ὑπόμνημα πρόσθεν οὔθ' ἑτέροις ἔδωκα καὶ διὰ τοῦθ' ὕστερόν ποτε τῶν ἐταίρων τινὶ δεηθέντι ὑπομνήματ' ἔχειν <περιέχονθ'>, ὅσα [κατὰ τὸ βιβλίον] <ἀν> ἡκούσιν εἰς τὰς τῶν ἐν αὐτῷ ζητουμένων λύσεις ^{***}, κοινωνεῖν ἐκέλευσα τῶν ὑπομνημάτων ἐκείνοις μόνοις τοῖς ἀνεγνωκόσι παρὰ διδασκάλῳ τὸ βιβλίον ἢ πάντως γε προεισηγμένοις δι' ἑτέρων ἐξηγητικῶν, ὅποια τὰ τ' Ἀδράστου καὶ Ἀσπασίου ἐστίν. ^[20]

19 43 ἔτι δὲ παῖς ὧν ἡνίκα πρῶτον ὁ πατήρ με τινὴν λογικὴν θεωρίαν Χρυσίππου τε καὶ τῶν ἐνδόξων Στωϊκῶν διδάξαντι παρέδωκεν, ἐποίησάμην ἑμαυτῷ τῶν Χρυσίππου συλλογιστικῶν βιβλίων ὑπομνήματα καὶ ταῦθ' ὕστερον ἐφάνησαν ἔχοντές τινες ἐν Περγάμῳ μὲν καταλειφθέντα μετὰ πολλῶν ὑπομνημάτων, ἃ μειράκιον ὧν ἐποίησάμην, [ἐκ]δοθέντα δ' ὑπ' οἰκέτου τισὶ τῶν αἰτησάντων. Ἄ δ' ἐγὼ μετὰ τὴν περὶ τῆς ἀποδείξεως πραγματεῖαν ἔγραψα πλατύτερον ἐξεργασμένα τῶν ἐν ἐκείνοις συντόμως εἰρημένων, ταῦτ' ἐστὶ περὶ τῶν ἀναγκαίων εἰς τὰς ἀποδείξεις ἐν· περὶ τῶν παραλειπομένων προτάσεων ἐν τῇ λέξει τῶν ἀποδείξεων ἐν· περὶ τῶν ἰσοδυναμουσῶν προτάσεων ἐν· περὶ τῶν κατὰ <τὸ> διότι ἀποδείξεων ἐν· περὶ τοῦ τῶν συλλογισμῶν ἀριθμοῦ ἐν· περὶ παραδείγματος δύο· περὶ ἐπαγωγῆς ἐν· περὶ εἰκόνος ἐν· περὶ ὁμοιότητος τρία· περὶ <τῶν> ἐξ ὑποθέσεων ἀρχῶν ἐν· περὶ <τῶν> κατὰ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος καὶ τῶν συζυγούντων αὐτοῖς σημαινόμενων ἡμῖν κατὰ τὴν αὐτόματον φωνὴν ἐν· || περὶ τοῦ δυνατοῦ· περὶ τῶν πολλαχῶς λεγομένων τρία· περὶ τῶν ἐν ταῖς τέχναις κοινῶν καὶ ἰδίων ἐν· περὶ τῶν ἑαυτοὺς περιτρεπόντων λόγων ἐν· περὶ τῶν ἐνδεχομένων προτάσεων ἐν· περὶ τῶν ἐκ μικτῶν προτάσεων [καὶ] συλλογισμῶν ἐν· ὅπως χρὴ διακρίνειν τὴν πραγματικὴν ζήτησιν τῆς κατ' ὄνομα καὶ [τὸ] σημαινόμενον· ἐν· περὶ Κλειτομάχου καὶ τῶν τῆς ἀποδείξεως αὐτοῦ λύσεων· περὶ τοῦ κοινοῦ λόγου δύο· περὶ τῆς ἀρίστης διδασκαλίας πρὸς Φαβωρίνον· ὑπὲρ Ἐπικτήτου πρὸς Φαβωρίνον ἐν· περὶ χρείας συλλογισμῶν [περὶ χρείας <τῶν> εἰς τοὺς συλλογισμοὺς θεωρημάτων πρῶτον καὶ δεύτερον]· περὶ τῆς ἀρίστης αἵρέσεως ἐν· περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος τρία· περὶ τοῦ τῶν ὄντων ἕκαστον ἐν τ' εἶναι καὶ πολλά· περὶ τοῦ ὅτι τοῖς ἀντικειμένοις ἐν καὶ ταῦτὸν ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖν ἀδύνατόν ἐστιν· ἐν· περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς εὐρέσεως ἐν [περὶ τῆς λογικῆς δευτέρας καὶ θεωρίας ἐν]· διάλογοι πρὸς φιλόσοφον ἰδίως <περὶ> τοῦ κατὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας. ^[15]

- 19 44 ..· πρὸς τοὺς ἐπηρεαστικῶς ἀκούοντας τῶν ὀνομάτων ἔν· [περὶ τῶν ἰδίων καὶ κοινῶν ἐν ταῖς τέχναις·] περὶ τῆς || τῶν τεχνῶν συστάσεως τρία· περὶ τῶν σημαινόμενων ἐκ τῆς <κατ’> εἶδος καὶ γένος φωνῆς καὶ τῶν παρακειμένων αὐτοῖς σύνοψις τῆς ἀποδεικτικῆς θεωρίας, ἔν· περὶ τῆς κρίσεως τῶν διαφωνούντων ἐν τοῖς δόγμασιν· ‘ὅτι τῆς πρώτης οὐσίας ἀχώριστος ἢ ποσότης’ ἔν· [περὶ τοῦ προτέρου ἔν·] περὶ τῆς δι’ ἀδυνάτου ἀποδείξεως ἔν· περὶ τῶν ἔνεκά του γιγνομένων ἔν· [περὶ τῶν πολλαχῶς λεγομένων δύο·] περὶ τῆς κατ’ ὄνομα καὶ σημαινόμενον ζητήσεως. ^[10]
- 19 45 <Περὶ τῶν τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας βιβλίων.> Περὶ τῶν τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας ἐζητημένων ὅσα μοι δοκεῖ, διὰ τῶν ὑπογεγραμμένων βιβλίων ἀπεφηνάμην· περὶ τῶν ἰδίων ἐκάστῳ παθῶν καὶ ἀμαρτημάτων τῆς διαγνώσεως δύο· περὶ ἡθῶν τέτταρα· πρὸς τὸν Φαβωρίνον κατὰ Σωκράτους· περὶ ἀλυπίας ἔν· περὶ τοῦ κατὰ φιλοσοφίαν τέλους ἔν· περὶ τῆς τῶν ἐπιδεικνυμένων <πρὸς> τοὺς ἀκούοντας συνουσίας ἔν· περὶ τῶν ἀναγινωσκόντων λάθρα ἔν· περὶ ἀμαρτημάτων καὶ κολάσεως ἰσότητος ἔν· περὶ παραμυθίας ἔν· περὶ τῆς ἐν αὐλῇ Μενάρχου διατριβῆς πρὸς Βακχίδην καὶ Κῦρον ἔν· περὶ τῆς ἐν τοῖς δια||λόγοις συνουσίας ἔν· πρὸς τοὺς ἀγοραίους ῥήτορας ἔν· περὶ ἡδονῆς καὶ πόνου ἔν· περὶ τῶν ἀκολουθῶν ἐκάστῳ τέλει βίων ἔν· περὶ τῶν δημοσίᾳ ῥηθέντων πρὸς τοὺς ἀπὸ τῶν αἰρέσεων ἔν· περὶ ὁμονοίας ἔν· περὶ αἰδοῦς δύο· περὶ τῶν δημοσίᾳ ῥηθέντων κατὰ κολάκων δύο· περὶ τῆς διαβολῆς, ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ ἰδίου βίου· Κρονίσκοι ἑπτὰ ἐν ἐνί [πρὸς τοὺς ἀπὸ τῶν αἰρέσεων·] <περὶ> τῶν ἐπὶ Περτίνακος δημοσίᾳ ῥηθέντων ἔν· ‘μέχρι πόσου τῆς παρὰ τοῖς πολλοῖς τιμῆς καὶ δόξης φροντιστέον ἐστίν’· περὶ διαθηκῶν ποιήσεως. ^[10]
- 19 46 Τὰ πρὸς τὴν Πλάτωνος φιλοσοφίαν ἀνήκοντα. Περὶ τῆς Πλάτωνος αἰρέσεως ἔν· περὶ τῶν ἐν τῷ Πλάτωνος Τιμαίῳ ἱατρικῶς εἰρημένων ὑπομνήματα τέτταρα· πρὸς τοὺς ἐταίρους ἢ Πλάτων· περὶ τῶν ἰδίων δοξάντων τρία· περὶ τῆς κατὰ Πλάτωνα λογικῆς θεωρίας Πλατωνικῶν διαλόγων συνόψεως ὀκτώ· περὶ τῶν ἐν Φιλήβῳ μεταβάσεων ἔν· περὶ τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν καὶ δυνάμεων τρία· ‘ὅτι ταῖς τοῦ σώματος κράσεσιν αἱ τῆς ψυχῆς ἔπονται δυνάμεις’ [β’· καὶ ἄλλο καθ’ ἑτέραν ἔκδοσιν·] περὶ τῶν Ἰπποκράτους καὶ Πλάτωνος δογμάτων ἐννέα. || <Περὶ> τῶν πρὸς τὴν Ἀριστοτέλους φιλοσοφίαν ἀνηκόντων. ^[23]
- 19 47 Εἰς τὸ περὶ ἐρμηνείας ὑπομνήματα τρία· προτέρων ἀναλυτικῶν τοῦ προτέρου <ὑπομνήματα τέτταρα, τοῦ δευτέρου τέτταρα, δευτέρων δὲ τοῦ προτέρου> ἔξ, τοῦ δευτέρου ὑπομνήματα πέντε· εἰς τὰς δέκα κατηγορίας ὑπομνήματα τέτταρα· εἰς τὸ περὶ καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως Θεοφράστου ὑπομνήματα ἔξ· εἰς τὸ περὶ τοῦ ποσαχῶς [τὰ] ὑπομνήματα τρία· εἰς τὸ ‘πρῶτον κινεῖν ἀκίνητον <αὐτό>’ εἰς τὸ περὶ λέξεως Εὐδήμου ὑπομνήματα τρία· περὶ τῶν κατὰ τὸ διότι ἀποδείξεων ἔν· [περὶ τῶν ἐνδεχομένων προτάσεων καὶ συλλογισμῶν ἔν·] περὶ τῶν ἐκ μικτῶν προτάσεων συλλογισμῶν ἔν· περὶ τῶν παρὰ τὴν λέξιν σοφισμάτων. Τὰ πρὸς τὴν τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων διαφέροντα. Περὶ τῆς κατὰ Χρύσιππον λογικῆς θεωρίας τρία· τῆς Χρυσίππου συλλογιστικῆς πρώτης ὑπομνήματα τρία, δευτέρας ἔν· περὶ τῆς λογικῆς δυνάμεως καὶ θεωρίας ἑπτὰ· περὶ τῆς χρείας τῶν εἰς τοὺς συλλογισμοὺς θεωρημάτων πρῶτον καὶ δεύτερον· ‘ὅτι ἡ γεωμετρικὴ ἀναλυτικὴ ἀμείνων τῆς τῶν Στωϊκῶν’ ἔν· [περὶ τῆς χρείας τῶν εἰς τοὺς συλλογισμοὺς θεωρημάτων β’]. || Τὰ πρὸς τὴν Ἐπικούρου φιλοσοφίαν ἀνήκοντα. ^[23]
- 19 48 Περὶ τῆς κατ’ Ἐπικούρον εὐδαίμονος καὶ μακαρίου βίου δύο· περὶ τῆς κατ’ Ἐπικούρον ἁμαυρου <μένης> ἡδονῆς· ‘ὅτι τὰ ποιητικὰ τῆς ἡδονῆς ἐλλειπῶς Ἐπικούρῳ λέλεκται’ ἔν· περὶ τῆς Ἡδονικῆς αἰρέσεως· ‘εἰ ἡ φυσιολογία χρήσιμος εἰς τὴν ἠθικὴν φιλοσοφίαν’ ἔν· περὶ τῶν πρὸς τοὺς σοφιστὰς ἐν <νέα> Μητροδώρου· ἐπιστολὴ πρὸς Κέλσον Ἐπικούρειον· ἐπιστολὴ Πουδεντιανοῦ Ἐπικουρείου. Τὰ τοῖς γραμματικοῖς καὶ ῥήτορσι κοινά. Τῶν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς συγγραφεῦσιν ὀνομάτων τεσσαράκοντα ὀκτώ· τῶν παρ’ Εὐπόλιδι πολιτικῶν ὀνομάτων τρία·

τῶν παρ' Ἀριστοφάνει πολιτικῶν ὀνομάτων πέντε· τῶν παρὰ Κρατίνῳ πολιτικῶν ὀνομάτων δύο· τῶν ἰδίων κωμικῶν ὀνομάτων παραδείγματα, ἔν· 'εἰ χρήσιμον ἀνάγνωσμα τοῖς παιδευομένοις ἢ παλαιὰ κωμωδία· πρὸς τοὺς ἐπιτιμῶντας τοῖς σολοικίζουσι τῇ φωνῇ ἔξ [ἐν ἄλλοις ζ']· Ἀττικῶν παράσημος, ἔν· περὶ σαφηνείας καὶ ἀσαφείας 'εἰ δύνатаί τις εἶναι κριτικὸς καὶ γραμματικὸς' ἔν. ^[20]